

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za period januar/siječanj-novembar/studeni 2011. godine

Sarajevo, januar/siječanj 2012. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada BiH</i>	4
2. Javne finansije.....	6
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	6
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH</i>	6
2.3. <i>Izvršenje budžeta entitetskih Vlada</i>	7
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	7
3.1. <i>Cijene – Indeks potražaćkih cijena (CPI)</i>	7
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	8
3.3. <i>Prosječna obavezna rezerva</i>	9
3.4. <i>Devizne rezerve Centralne banke BiH</i>	10
3.5. <i>Depoziti</i>	11
3.6. <i>Kredit</i>	12
3.7. <i>Berze</i>	13
4. Vanjski sektor.....	14
5. Strane direktne investicije.....	16

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno – četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Iako je prvo tromjesečje 2011. tek dvije godine nakon recesije donijelo prve naznake mogućeg ekonomskog oporavka u BiH, nada o oporavku je brzo osujećena već u trećem kvartalu. Mnogi ekonomski indikatori koji su zabilježili značajan napredak u prvom tromjesečju 2011. su počeli slabiti već u nastavku prvog polugodišta. Ovo je nastavljeno pa čak i intenzivirano u trećem kvartalu kada su se mnogi od indikatora približili, a neki se čak i vratili na nivo prosjeka iz 2010. u kojoj je zabilježen skroman ekonomski rast od svega 0,7%. Usporavanje se manifestovalo prije svega kroz vanjsku trgovinu roba i investicije. Stopa rasta vrijednosti izvoza u trećem kvartalu je bila daleko ispod (tj. upola), dok je kod uvoza bila na nivou prošlogodišnjeg prosjeka. Slabljenjem rasta izvoza je praktično zaustavljen rast izvozno orjentisane prerađivačke industrije u trećem tromjesečju. U isto vrijeme, građevinarstvo u trećem tromjesečju bilježi godišnji pad od 8,6%¹ i to prije svega uslijed naglog pada vrijednosti radova u RS od skoro 20% (skoro identično padu u RS iz 2010.). S druge strane, bankarski sektor, nakon stagnacije u prethodnoj godini, bilježi devetomjesečni rast stanja kredita (7,3% g/g) u 2011. Sve ovo ukazuje da je ekonomski rast u trećem tromjesečju iznosio približno 1% (g/g) čime je nastavljeno usporavanje iz drugog kvartala.

Mada je još uvijek prerano² donositi zaključke o četvrtom tromjesečju, dostupni pokazatelji ukazuju da u prva dva mjeseca ovog perioda nije došlo do značajnog pogoršanja trenda indikatora koji su obilježili ostatak 2011. Tako su u oktobru stope rasta vrijednosti robnog izvoza i uvoza bile čak nešto iznad trećeg tromjesečja, nakon čega je uslijedio nagli pad. U novembru je rast vrijednosti robnog izvoza (od 5,7% g/g) bio tek na nivou oko trećine, a uvoza (7,7% g/g) dvije trećine stope iz trećeg tromjesečja. Industrijska proizvodnja je u oktobru po prvi put u 2011 stagnirala³, što je prije svega bio rezultat blagog pada prerađivačke industrije od 0,9% (g/g). Ovo je donekle popravljeno u novembru kada je rast industrijske proizvodnje od 5,4 % (g/g) bio na nivou stopa iz drugog i trećeg kvartala. Pad građevinarstva iz trećeg tromjesečja je uglavnom zaustavljen bez značajnog rasta na nivou BiH u prva dva mjeseca četvrtog kvartala. Ovo je bilo rezultat intenziviranja rasta građevinskih radova u FBiH praćenog znatno nižim padom u RS. Nakon što je započelo u oktobru, intenziviranje u FBiH je bilo posebno izraženo u novembru kada je zabilježen rast od 34,7% (g/g). Situacija u RS je takođe donekle popravljena u odnosu na treće tromjesečje, gdje je u oktobru ostvaren rast od 5,5% nakon čega je uslijedio ponovni pad građevinskih radova od 9,8% g/g u novembru. Sve u svemu, čini se da su sve nepovoljnija dešavanja u okruženju dodatno oslabila BiH ekonomski rast krajem 2011. Postepeno slabljenje rasta ostvarenog u prvom kvartalu 2011. uz slabe projekcije iz okruženja za 2012. ne ostavljaju mnogo razloga za optimizam po pitanju ekonomskog rasta u narednoj godini.

¹ Procjena DEP-a na bazi entitetskih indeksa proizvedenih od strane entitetskih zavoda za statistiku.

² Ovdje treba da se radi o procjeni ukupnih ekonomskih kretanja zasnovanoj na bazi dva mjeseca nekoliko važnih indikatora iz četvrtog tromjesečja 2011. Ipak, za potpuniju sliku još uvijek nedostaju mnogi indikatori, te podaci za decembar korištenih indikatora.

³ Rast fizičkog obima BiH industrijske proizvodnje u oktobru od svega 0,6%g/g se može smatrati stagnacijom.

Izvor: Agencija za statistiku BiH.

1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja u BiH

Prema podacima Agencije za statistiku BiH za period januar-novembar 2011. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila rast fizičkog obima industrijske proizvodnje u odnosu na isti period prethodne godine. Povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji i u sektoru proizvodnje električne energije od preko 4%, te rast proizvodnje u sektoru rudarstva oko 17% rezultirali su povećanjem ukupne industrijske proizvodnje u BiH od 6,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po entitetima rast industrijske proizvodnje u periodu januar-novembar 2011. godine iznosio je 3,4% u FBiH i 5,9% u RS-u u odnosu na isti period 2010. godine.⁴

Indeksi g/g		2007	2008	2009	2010	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Jan-Nov
		2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011
Industrijska proizvodnja	FBiH	108,6	107,9	88,4	104,2	108,8	104,9	108,4	101,9	101,5	105,6	104,1	103,2	105,5	98,6	97,3	103,4
	RS	101,4	116,8	119	105	108,8	101,7	103,6	102,8	97,3	107,9	121,1	115,9	103,6	105,9	99,6	105,9
fizički obim	BiH	-	-	96,7	101,6	117,5	106,6	108,0	103,2	102,3	110,4	110,1	104,5	101,8	100,6	105,4	106,1

Izvor: BHAS, FZZS FBiH, RZSRS

1.2. Tržište rada BiH

Broj zaposlenih lica u BiH u oktobru 2011. godine se smanjio u odnosu na isti mjesec 2010. godine za 1,1%. Tako je u prosjeku za period I-X 2011. godine broj zaposlenih iznosio 694,5 hiljada lica što je za manje za 0,1% g/g. Najzapaženije smanjenje broja zaposlenih u mjesecu oktobru je registrovano u oblastima prerađivačke industrije (1,3% g/g), građevinarstva (6,8%) te trgovine na veliko i malo (5,4% g/g). Broj nezaposlenih lica u BiH je nastavio rasti. U novembru 2011. godine broj nezaposlenih lica je uvećan za 2,6% g/g, a administrativna stopa nezaposlenosti u mjesecu oktobru je iznosila 43,3%⁵. Prosječna neto plata u BiH u periodu I-X 2011. godine je iznosila 814 KM i što je za 2,3% više u odnosu na isti period 2010. godine. Međutim, i dalje realni rast neto plate je negativan (-1,4%) zbog visoke inflacije u BiH. U mjesecu oktobru najbrže stope rasta neto plata u BiH su u oblastima rudarstva (13,2% g/g), građevinarstva (4,6% g/g), javne uprave (3,8% g/g). Neto plate u javnom sektoriu su i dalje nominalno veće u odnosu na privatni sektor. Prosječna penzija u BiH u periodu I-XI 2011. godine je iznosila 338⁶ KM što je 1,6% više u odnosu na isti period 2010. godine. Minimalne penzije u BiH se u novembru 2011. godine nisu mijenjale i iznose 160 KM u RS i 310,7 KM u FBiH.

⁴ Podaci Agencije za statistiku BiH i entitetskih zavoda za statistiku se razlikuju zbog neusklađenosti metodologija prilikom obračunavanja indeksa ukupne industrijske proizvodnje.

⁵ DEP kalkulacija.

⁶ Prosječna penzija u BiH je izračunata je izračunata na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od BH entiteta.

	Broj zaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2011.	696.190	1,1%
II 2011.	695.665	0,9%
III 2011.	694.093	0,6%
IV 2011.	693.941	-0,3%
V 2011.	694.191	-0,4%
VI 2011.	695.270	-0,3%
VII 2011.	695.711	-0,2%
VIII 2011.	692.471	-0,5%
IX 2011.	693.359	-1,0%
X 2011.	693.964	-1,1%
I-X 2011.	694.486	-0,1%
	Broj nezaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2011.	526.701	2,0%
II 2011.	527.749	1,6%
III 2011.	530.055	2,1%
IV 2011.	529.423	2,6%
V 2011.	526.616	2,8%
VI 2011.	525.877	2,8%
VII 2011.	528.429	2,4%
VIII 2011.	530.976	2,6%
IX 2011.	529.789	2,5%
X 2011.	530.893	2,7%
XI 2011.	532.442	2,6%
I-XI 2011.	528.995	2,4%
	Prosječna neto plata u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2011.	807	2,2%
II 2011.	799	2,1%
III 2011.	818	2,5%
IV 2011.	811	1,5%
V 2011.	821	3,3%
VI 2011.	820	2,7%
VII 2011.	813	1,8%
VIII 2011.	822	2,8%
IX 2011.	814	1,7%
X 2011.	813	2,3%
I-X 2011.	814	2,3%
	Prosječna penzija u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2011.	332	-0,6%
II 2011.	332	-0,5%
III 2011.	332	-0,5%
IV 2011.	341	2,5%
V 2011.	341	2,2%
VI 2011.	341	2,3%
VII 2011.	341	2,5%
VIII 2011.	340	2,4%
IX 2011.	340	2,5%
X 2011.	340	2,5%
XI 2011.	340	2,7%
I-XI 2011.	338	1,6%

Izvor: Agencija za statistiku BiH, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, entitetski penzioni fondovi

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

U periodu od I-XI 2011. godine prikupljeno je oko 4,4 milijarde KM prihoda od indirektnih poreza, što je više za 4,5% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Tokom posmatranog perioda nastavlja se smanjenje prihoda od carina (5,1%), i prihoda od putarina (4,1%), u odnosu na isti period prethodne godine. U isto vrijeme prihodi od akciza i PDV-a bilježe rast (8,7%, odnosno 4,7%). Posmatrano na mjesečnom nivou (novembar/oktobar), ukupni prihodi od indirektnih poreza i tokom ovog perioda bilježe smanjenje (3,7% m/m). Mjesečno smanjenje prihoda je rezultat smanjenja prihoda po osnovu carina (11,6% m/m) i smanjenja prihoda od PDV-a (7,9% m/m).

u milionima KM

Indirektni porezi	I-XI 2010.	I-XI 2011.	Trend
Carine	272,8	258,8	-5,1%
Akcize	1.060,6	1.153,0	8,7%
PDV	2.647,7	2.773,0	4,7%
Putarine	280,6	269,2	-4,1%
Ukupno	4.261,6	4.453,9	4,5%

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

2.2. Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH

Ukupni direktni porezi, prikupljeni u entitetskim poreskim upravama u periodu I-XI 2011. godine iznose 880,6 miliona KM, što je za 13,1% više u odnosu na isti period 2010. godine. Na nivou FBiH prikupljeno je 462,6 miliona KM direktnih poreza, dok je taj iznos za RS 418,0 miliona KM. Kretanja prihoda od direktnih poreza, kao i doprinosa i ostalih prihoda mogu se vidjeti u tabeli ispod.

Naziv prihoda	FBiH			RS		
	2010	2011	%	2010	2011	%
Direktni porezi	477,1	462,6	-3,0%	301,5	418,0	38,7%
Porez na dohodak	238,2	260,9	9,6%	132,9	223,1	67,9%
Porez na dobit	173,9	127,0	-27,0%	108,7	124,4	14,4%
Porezi građana	62,0	73,0	17,8%	28,7	28,6	-0,3%
Ostali porezi	3,1	1,7	-45,8%	31,2	41,9	34,6%
Ostale takse, kazne i naknade	313,7	316,2	0,8%	233,3	231,8	-0,7%
Doprinosi	2.266,2	2.401,4	6,0%	1.051,3	1.186,3	12,8%
PIO	1.256,6	1.331,0	5,9%	561,4	631,6	12,5%
Zdravstvo	906,3	962,2	6,2%	423,8	470,8	11,1%
Nezaposleni	103,3	108,3	4,8%	21,6	33,5	55,3%
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	42,2	47,0	11,5%
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	2,3	3,4	49,8%
Ukupno (dir. porezi + ostale takse, kazne i naknade + doprinosi)	3.057,0	3.180,2	4,0%	1.586,1	1.836,1	15,8%

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Kao i ranijih mjeseci, u FBiH je u posmatranom periodu 2011. godine, zabilježen pad prihoda od direktnih poreza od 3%, dok je u RS evidentiran rast od 38,7%. U okviru direktnih poreza, prihodi od

poreza na dobit i ostali porezi u FBiH bilježe pad od 27,0% odnosno, 45,8%. S druge strane, prihodi od poreza na dohodak i poreza građana bilježe rast 9,6%, odnosno 17,8%. U RS u okviru direktnih poreza, prihodi od poreza građana bilježe smanjenje (0,3%), dok ostale kategorije bilježe rast. Prikupljeni ukupni doprinosi u oba entiteta za period I-XI 2011. godine, u odnosu na isti period prethodne godine bilježe rast i to FBiH od 6%, a RS 12,8%.

2.3. Izvršenje budžeta entitetskih Vlada⁷

Ukupni prihodi ostvareni u budžetu Federacije BiH za devet mjeseci 2011. godine zabilježili su rast od 1,8% u odnosu na isti period prethodne godine. U istom periodu rashodi bilježe smanjenje od 0,9%. Ukupni prihodi, za devet mjeseci 2011. godine, ostvareni u budžetu RS bilježe rast od 14,1% u odnosu na isti period prethodne godine, dok rashodi bilježe smanjenje od 2,5%. Struktura i rast prihoda i rashoda se može vidjeti u tabeli ispod.

u milionima KM

Federacija BiH	I-IX 2010.	I-IX 2011.	%
Prihodi	1.010,35	1.029,02	1,8%
Porezni prihodi	865,96	829,22	-4,2%
Neporezni prihodi	144,39	199,80	38,4%
Rashodi	1.130,74	1.121,06	-0,9%
Plaće i naknade	127,44	159,66	25,3%
Materijal i usluge	55,62	37,72	-32,2%
Tekući transferi	758,95	649,53	-14,4%

Izvor: Ministarstvo finansija FBiH

u milionima KM

Republika Srpska	I-IX 2010.	I-IX 2011.	%
Prihodi	1.034,40	1.180,10	14,1%
Porezni prihodi	900,80	1.035,10	14,9%
Neporezni prihodi	130,10	140,20	7,8%
Rashodi	1.266,00	1.234,20	-2,5%
Plate i naknade	458,90	517,60	12,8%
Materijal i usluge	49,90	47,60	-4,6%
Subvencije i transferi	237,20	246,20	3,8%

Izvor: Ministarstvo finansija RS

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

U BiH je zabilježen rast cijena i tokom novembra 2011. godine. Inflacija u BiH je u spomenutom mjesecu iznosila 3,8% g/g, a u periodu I-XI 2011. godine 3,7%. Osnovni akceleratori rasta cijena u BiH su svjetske cijene nafte i hrane. Najzapaženiji rast cijena u novembru je kao i prethodnih mjeseci zabilježen u kategorijama hrane i bezalkoholnih pića (5,3% g/g), transporta (8,4% g/g), stanovanja, vodosnadbijevanja, električne energije, plina i drugih enregenata (3,5% g/g) te alkohola i duvana (8,6% g/g).

⁷ Uspoređeno je treće tromjesečje, jer ministarstvo finansija RS dostavlja podatke na kvartalnom nivou.

CPI - BiH	g/g
I 2011.	102,7
II 2011.	103,3
III 2011.	103,9
IV 2011.	104,0
V 2011.	104,2
VI 2011.	103,8
VII 2011.	103,9
VIII 2011.	103,9
IX 2011.	104,0
X 2011.	103,7
XI 2011.	103,8
I-XI 2011.	103,7

Izvor: Agencija za statistiku BiH

3.2. Monetarni agregati

U vrijeme pisanja Informacije o makroekonomskim pokazateljima januar-oktobar 2011. godine, Centralna banka BiH je mijenjala metodologiju, zbog čega se kasnilo sa objašnjenjem dešavanja u monetarnom sektoru BiH u navedenom periodu. U ovom dokumentu će biti dat i kratak osvrt na dešavanja u oktobru mjesecu, uz novembar 2011. godine. Za pisanje ove Informacije, u obzir će se uzeti nastale razlike u metodologiji. Prvenstveno, razlike koje se odnose na monetarne agregate ogledaju se u razlici u podjeli depozita koji su uključeni u novčanu masu i depozita koji su isključeni iz nje. Depoziti uključeni u novčanu masu (monetarne agregate) su: prenosivi i ostali depoziti u domaćoj i stranoj valuti lokalne vlade (kantona i opština, bez depozita fondova socijalne sigurnosti) i svih domaćih sektora osim depozita banaka. Depoziti isključeni iz novčane mase (monetarnih agregata) su prenosivi i ostali depoziti u domaćoj i stranoj valuti centralne vlade s fondovima socijalne sigurnosti na entitetskom nivou, banaka i nerezidenata.

U kategoriji M0 umjesto „ostalih depozita po viđenju kod monetarnih vlasti“, sada imamo „prenosive depozite drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti“. U kategoriji M1 umjesto „depozita po viđenju u domaćoj valuti“, sada imamo „prenosive depozite u domaćoj valuti“. U kategoriji QM umjesto „oročenih i štednih depozita u domaćoj valuti“ imamo „ostale depozite u domaćoj valuti“, „depoziti po viđenju u stranoj valuti“ sada su „prenosivi depoziti u stranoj valuti“ a „oročeni i štedni depoziti u stranoj valuti“ su „ostali depoziti u stranoj valuti“.

Na kraju oktobra, kao i na kraju novembra mjeseca došlo je ponovo do pozitivne stope rasta ukupne novčane mase na mjesečnom nivou, ali znatno niže (0,1% m/m). Posmatrano na godišnjem nivou, M2 na kraju oba ova mjeseca bilježi rast i to, na kraju oktobra 5,3% g/g čime dostiže nivo od oko 14,1 milijardu KM, a na kraju novembra rast od 4,5% g/g ili nivo od 14,2 milijarde KM. Doprinos rastu ukupne novčane mase dale su obje njene kategorije, mada QM malo značajnije u odnosu na M1, čiji rast se može vidjeti u tabeli ispod. U istom periodu rezervni novac bilježi smanjenje od 4,4% g/g (na kraju oktobra) i 4,5% g/g (na kraju novembra).

U milionima KM

Period	Gotovi na izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti ⁸	Rezervni novac (M0)	Gotovi na izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Monetarni agregati; M2 (M1+QM)
Jan-11	2.459,4	3.341,5	5.800,9	2.143,1	3.748,4	5.891,5	2.006,2	1.265,1	4.476,6	7.747,8	13.639,3
Feb-11	2.465,9	3.261,8	5.727,7	2.155,1	3.659,9	5.815,0	2.032,0	1.272,0	4.490,0	7.794,0	13.608,9
Mar-11	2.468,6	3.108,7	5.577,3	2.164,3	3.656,2	5.820,6	2.047,8	1.138,5	4.665,0	7.851,2	13.671,7
Apr-11	2.524,9	3.047,0	5.571,9	2.239,9	3.676,6	5.916,5	2.033,9	1.148,5	4.628,8	7.811,2	13.727,7
Maj-11	2.505,8	3.035,3	5.541,1	2.190,5	3.706,4	5.896,9	2.054,7	1.196,5	4.620,3	7.871,5	13.768,4
Jun-11	2.507,8	3.045,1	5.552,9	2.205,7	3.684,7	5.890,4	2.088,3	1.194,2	4.610,2	7.892,6	13.783,0
Jul-11	2.592,8	2.984,3	5.577,1	2.317,0	3.731,9	6.048,9	2.135,5	1.138,5	4.725,7	7.999,7	14.048,6
Avg-11	2.625,8	3.028,5	5.654,3	2.316,7	3.807,6	6.124,3	2.146,9	1.140,6	4.769,4	8.056,9	14.181,2
Sep-11	2.561,3	3.063,0	5.624,3	2.252,7	3.816,8	6.069,4	2.156,2	1.121,3	4.786,0	8.063,5	14.132,9
Okt-11	2.553,3	3.040,7	5.593,9	2.241,1	3.809,5	6.050,6	2.181,5	1.052,3	4.859,9	8.093,7	14.144,3
Nov-11	2.546,7	3.085,7	5.632,5	2.237,4	3.749,5	5.986,9	2.250,0	963,0	4.957,9	8.170,9	14.157,8
stope rasta g/g u %											
Jan-11	8,1%	6,5%	6,6%	7,0%	6,3%	6,6%	8,4%	21,7%	4,5%	8,0%	7,4%
Feb-11	8,6%	2,6%	5,1%	7,4%	4,3%	5,5%	8,7%	18,0%	4,2%	7,4%	6,6%
Mar-11	9,5%	-6,4%	0,0%	9,6%	2,9%	5,3%	11,5%	-6,6%	7,5%	6,2%	5,8%
Apr-11	11,3%	-7,5%	0,1%	11,7%	0,8%	4,7%	14,3%	-11,6%	6,6%	5,3%	5,0%
Maj-11	10,0%	-6,7%	0,1%	10,6%	0,0%	3,7%	16,3%	-5,3%	5,2%	6,0%	5,0%
Jun-11	9,7%	-1,4%	3,3%	10,9%	5,0%	7,1%	12,6%	-8,6%	3,8%	3,8%	5,2%
Jul-11	10,4%	-6,4%	0,8%	11,8%	2,5%	5,9%	13,9%	-8,4%	6,8%	6,1%	6,0%
Avg-11	10,9%	-11,8%	-2,5%	12,2%	1,7%	5,4%	13,6%	-11,3%	5,4%	4,6%	5,0%
Sep-11	6,4%	-6,6%	-1,1%	6,8%	3,5%	4,7%	14,0%	-7,9%	7,6%	6,7%	5,8%
Okt-11	5,2%	-11,2%	-4,4%	4,5%	3,4%	3,8%	13,4%	-13,0%	8,7%	6,4%	5,3%
Nov-11	4,3%	-10,7%	-4,5%	5,8%	0,7%	2,6%	14,5%	-24,1%	10,8%	6,0%	4,5%
stope rasta m/m u %											
Jan-11	-1,5%	-1,8%	-1,7%	-3,1%	1,6%	-0,1%	0,8%	4,5%	-1,1%	0,3%	0,1%
Feb-11	0,3%	-2,4%	-1,3%	0,6%	-2,4%	-1,3%	1,3%	0,5%	0,3%	0,6%	-0,2%
Mar-11	0,1%	-4,7%	-2,6%	0,4%	-0,1%	0,1%	0,8%	-10,5%	3,9%	0,7%	0,5%
Apr-11	2,3%	-2,0%	-0,1%	3,5%	0,6%	1,6%	-0,7%	0,9%	-0,8%	-0,5%	0,4%
Maj-11	-0,8%	-0,4%	-0,6%	-2,2%	0,8%	-0,3%	1,0%	4,2%	-0,2%	0,8%	0,3%
Jun-11	0,1%	0,3%	0,2%	0,7%	-0,6%	-0,1%	1,6%	-0,2%	-0,2%	0,3%	0,1%
Jul-11	3,4%	-2,0%	0,4%	5,0%	1,3%	2,7%	2,3%	-4,7%	2,5%	1,4%	1,9%
Avg-11	1,3%	1,5%	1,4%	0,0%	2,0%	1,2%	0,5%	0,2%	0,9%	0,7%	0,9%
Sep-11	-2,5%	1,1%	-0,5%	-2,8%	0,2%	-0,9%	0,4%	-1,7%	0,3%	0,1%	-0,3%
Okt-11	-0,3%	-0,7%	-0,5%	-0,5%	-0,2%	-0,3%	1,2%	-6,2%	1,5%	0,4%	0,1%
Nov-11	-0,3%	1,5%	0,7%	-0,2%	-1,6%	-1,1%	3,1%	-8,5%	2,0%	1,0%	0,1%

Izvor: CBBiH

3.3. Prosječna obavezna rezerva

Na kraju oktobra mjeseca, što se nastavlja i u narednom mjesecu, sve kategorije po osnovu OR (sadržane u tabeli ispod) bilježe smanjenje. Prethodnih mjeseci je jedino višak sredstva⁹ bilježio pozitivne stope rasta. Sa smanjenjem sredstava po osnovu zakonski propisanog minimuma (OR) od

⁸ Ovde su uključeni i prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti, čije je učešće beznačajno malo.

⁹ Odnos između zakonski propisanog minimuma rezervi i stvarna sredstva koje banke drže na računu kod CB, a po osnovu OR.

19,8% g/g na kraju novembra 2011. godine, smanjuju se i ukupna sredstva koja banke drže na računu kod CB, a po osnovu OR (10,8% g/g), ali i višak sredstava iznad zakonski propisanog minimuma (1,9% g/g). Prosječna stopa OR i dalje iznosi 8,5%, a implicitna stopa¹⁰ OR 19,2%. Prosječna visina naknade koja se bankama isplaćuje po osnovu držanja obavezne rezerve u novembru mjesecu je iznosila 0,28%.

U milionima KM

Period	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Ukupna sredstva za održavanje obavezne rezerve	Razlika (Višak sredstava)	Implicitna stopa obavezne rezerve	Stopa obavezne rezerve	Prosječna visina naknade na obavezne rezerve kod CBBiH
Jan-11	15.131,5	1.600,4	3.211,4	3.211,4	1.611,0	21,2%	10,6%	0,46%
Feb-11	15.105,4	1.289,1	3.088,5	3.088,5	1.799,4	20,4%	8,5%	0,49%
Mar-11	15.176,1	1.298,5	3.009,1	3.009,1	1.710,7	19,8%	8,6%	0,50%
Apr-11	15.077,6	1.290,4	2.905,7	2.905,7	1.615,4	19,3%	8,6%	0,85%
Maj-11	15.122,2	1.294,0	2.966,8	2.966,8	1.672,8	19,6%	8,6%	0,89%
Jun-11	15.132,6	1.293,3	2.884,3	2.884,3	1.591,1	19,1%	8,5%	1,00%
Jul-11	15.144,6	1.291,1	2.881,0	2.881,0	1.589,9	19,0%	8,5%	0,83%
Avg-11	15.311,5	1.302,4	2.915,7	2.915,7	1.613,2	19,0%	8,5%	0,74%
Sep-11	15.380,6	1.306,9	2.936,0	2.936,0	1.629,1	19,1%	8,5%	0,49%
Okt-11	15.368,5	1.305,0	2.910,6	2.910,6	1.605,6	18,9%	8,5%	0,44%
Nov-11	15.368,0	1.305,2	2.947,0	2.947,0	1.641,8	19,2%	8,5%	0,28%
stope rasta g/g u %								
Jan-11	-4,0%	-1,5%	0,3%	0,3%	2,0%			
Feb-11	-3,7%	-20,1%	0,1%	0,1%	22,2%			
Mar-11	-3,0%	-19,1%	-0,5%	-0,5%	20,4%			
Apr-11	-4,5%	-20,9%	-7,6%	-7,6%	6,7%			
Maj-11	-4,7%	-21,4%	-4,2%	-4,2%	15,3%			
Jun-11	-4,2%	-21,3%	-5,2%	-5,2%	13,8%			
Jul-11	-2,4%	-20,4%	-5,1%	-5,1%	12,4%			
Avg-11	-0,9%	-19,5%	-7,4%	-7,4%	5,3%			
Sep-11	-1,2%	-20,0%	-9,2%	-9,2%	1,9%			
Okt-11	0,1%	-18,8%	-9,9%	-9,9%	-1,1%			
Nov-11	-0,9%	-19,8%	-10,8%	-10,8%	-1,9%			
stope rasta m/m u %								
Jan-11	-2,1%	-1,6%	-2,9%	-2,9%	-4,2%			
Feb-11	-0,2%	-19,5%	-3,8%	-3,8%	11,7%			
Mar-11	0,5%	0,7%	-2,6%	-2,6%	-4,9%			
Apr-11	-0,6%	-0,6%	-3,4%	-3,4%	-5,6%			
Maj-11	0,3%	0,3%	2,1%	2,1%	3,6%			
Jun-11	0,1%	-0,1%	-2,8%	-2,8%	-4,9%			
Jul-11	0,1%	-0,2%	-0,1%	-0,1%	-0,1%			
Avg-11	1,1%	0,9%	1,2%	1,2%	1,5%			
Sep-11	0,5%	0,3%	0,7%	0,7%	1,0%			
Okt-11	-0,1%	-0,1%	-0,9%	-0,9%	-1,4%			
Nov-11	0,0%	0,0%	1,3%	1,3%	2,3%			

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne rezerve Centralne banke BiH

Ukupne devizne rezerve kako na kraju oktobra, tako i na kraju novembra mjeseca, nastavljaju da se smanjuju, posmatrano na godišnjem nivou. Na kraju oktobra mjeseca smanjenje je iznosilo 3,3% g/g, a novembra 3,4% g/g, čime dostižu nivo od oko 6,2 milijarde KM. Kako se kreću pojedine komponente deviznih rezervi na godišnjem, odnosno mjesečnom nivou može se vidjeti detaljnije u tabeli ispod. Obaveza koja proizilazi iz pravila valutnog odbora, a koja se odnosi na to da neto strana

¹⁰ Implicitna stopa OR predstavlja odnos ukupno prosječnog iznosa novčanih sredstava na računima rezervi komercijalnih banaka i ukupne osnovice za obračun OR.

aktiva (neto devizne rezerve) mora biti veća od monetarne pasive je zadovoljena (NSA - 6,2 milijardi KM, monetarna pasiva - 5,7 milijardi KM).

U milionima KM

Godina	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne rezerve	Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto slobodne rezerve
Jan-11	60,8	3,1	65,2	3.081,3	3,1	3.137,4	6.350,9	6.349,9	5.882,8	467,0
Feb-11	64,2	0,2	61,2	3.084,3	3,4	3.069,0	6.282,3	6.281,3	5.810,8	470,5
Mar-11	63,5	0,2	43,3	2.979,9	3,9	3.052,8	6.143,7	6.142,7	5.677,5	465,2
Apr-11	65,9	3,0	119,3	2.966,8	4,8	2.969,6	6.129,3	6.128,3	5.680,0	448,3
Maj-11	134,5	0,1	76,6	3.080,4	5,8	2.788,7	6.086,0	6.084,7	5.625,5	459,2
Jun-11	130,1	0,1	96,0	3.237,3	7,2	2.621,1	6.091,7	6.090,7	5.634,7	456,1
Jul-11	142,7	3,8	123,3	3.670,9	7,2	2.192,8	6.140,7	6.139,7	5.661,6	478,1
Avg-11	158,5	0,4	143,2	4.139,8	8,5	1.815,0	6.265,4	6.263,8	5.761,2	502,6
Sep-11	149,2	0,4	105,6	4.193,8	7,5	1.786,9	6.243,5	6.242,4	5.744,1	498,3
Okt-11	151,5	3,9	42,6	4.346,5	0,0	1.661,5	6.206,0	6.205,0	5.704,1	500,9
Nov-11	163,8	1,1	55,6	4.346,2	0,0	1.665,4	6.232,1	6.231,1	5.713,6	517,5
stopa rasta g/g u %										
Jan-11	-5,1%	-47,5%	-38,3%	1,3%	40,9%	11,5%	5,2%	5,2%	6,5%	-8,5%
Feb-11	-5,9%	-95,6%	-28,6%	0,1%	47,8%	9,7%	4,0%	4,0%	5,3%	-9,8%
Mar-11	-7,2%	-94,3%	-40,4%	1,3%	77,3%	-1,7%	-0,8%	-0,8%	0,2%	-11,5%
Apr-11	-10,6%	-14,3%	14,8%	20,8%	100,0%	-15,4%	-0,3%	-0,3%	0,2%	-6,4%
Maj-11	65,4%	-94,4%	1,5%	26,8%	123,1%	-20,9%	-0,5%	-0,5%	0,1%	-7,4%
Jun-11	54,3%	-94,7%	-6,9%	46,5%	100,0%	-26,2%	2,3%	2,3%	3,2%	-7,4%
Jul-11	90,0%	40,7%	77,7%	53,8%	260,0%	-38,5%	0,7%	0,7%	0,8%	-0,1%
Avg-11	158,1%	100,0%	23,3%	56,0%	254,2%	-48,8%	-1,7%	-1,7%	-2,1%	2,3%
Sep-11	147,8%	100,0%	66,6%	60,5%	316,7%	-49,2%	-0,2%	-0,2%	-0,5%	3,4%
Okt-11	146,7%	50,0%	-63,9%	66,8%	-100,0%	-54,2%	-3,3%	-3,3%	-4,0%	5,2%
Nov-11	148,6%	0,0%	-28,0%	46,1%	-100,0%	-50,0%	-3,4%	-3,4%	-4,2%	6,4%
stopa rasta m/m u %										
Jan-11	-9,1%	0,0%	-36,2%	2,7%	14,8%	-4,5%	-1,7%	-1,6%	-1,5%	-4,1%
Feb-11	5,6%	-93,5%	-6,1%	0,1%	9,7%	-2,2%	-1,1%	-1,1%	-1,2%	0,7%
Mar-11	-1,1%	0,0%	-29,2%	-3,4%	14,7%	-0,5%	-2,2%	-2,2%	-2,3%	-1,1%
Apr-11	3,8%	1400,0%	175,5%	-0,4%	23,1%	-2,7%	-0,2%	-0,2%	0,0%	-3,6%
Maj-11	104,1%	-96,7%	-35,8%	3,8%	20,8%	-6,1%	-0,7%	-0,7%	-1,0%	2,4%
Jun-11	-3,3%	0,0%	25,3%	5,1%	24,1%	-6,0%	0,1%	0,1%	0,2%	-0,7%
Jul-11	9,7%	3700,0%	28,4%	13,4%	0,0%	-16,3%	0,8%	0,8%	0,5%	4,8%
Avg-11	11,1%	-89,5%	16,1%	12,8%	18,1%	-17,2%	2,0%	2,0%	1,8%	5,1%
Sep-11	-5,9%	0,0%	-26,3%	1,3%	-11,8%	-1,5%	-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,9%
Okt-11	1,5%	875,0%	-59,7%	3,6%	-100,0%	-7,0%	-0,6%	-0,6%	-0,7%	0,5%
Nov-11	8,1%	-71,8%	30,5%	0,0%	0,0%	0,2%	0,4%	0,4%	0,2%	3,3%

Izvor: CBBiH

3.5. Depoziti

Ukupni depoziti¹¹ za jedanaest mjeseci 2011. godine iznosili su 13,0 mlrd. KM i veći su u odnosu na isto razdoblje prošle godine 289,4 mil. KM, odnosno 2,4%. Slab rast depozita na bh. bankama

¹¹ U prosincu 2011. godine CB BiH uvela je novu metodologiju statistike finansijskog sektora BiH. Sukladno tome, ažurirani su podaci u tabelama za promatrano razdoblje. Prema novoj metodologiji, nefinancijska poduzeća su nefinancijska javna i privatna poduzeća, dok neprofitne organizacije više ne ulaze u ovu kategoriju. Neprofitne organizacije skupa sa sektorom stanovništva čine Ostali rezidentni sektor. Međutim, za potrebe izrade Informacije, sektor neprofitnih organizacija obuhvaćen je u Ostalim depozitima/kreditima, jer čini veoma mali dio ukupnih depozita/kredita, dok sam sektor stanovništva je prema učešću jedan od

uvjetovan je negativnim rastom depozita sektora nefinancijskih poduzeća i sektora opće vlade, dok pozitivan doprinos rastu dali su depoziti stanovništva čija stopa rasta g/g ima trend usporavanja. Depoziti stanovništva za promatrano razdoblje iznosili su 6,9 mlrd. KM. i zabilježili su stopu rasta od 9,9% g/g. Depoziti nefinancijskih poduzeća iznosili su 3,4 mlrd. KM i manji su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 3,0%. Depoziti opće vlade imaju već višegodišnji negativan trend rasta zbog problema likvidnosti vlada entiteta. Depoziti ovog sektora za jedanaest mjeseci iznosili su 1,6 mlrd. KM i zabilježili su godišnju stopu rasta od -11,7%.

u mil. KM

Godina	Mjesec	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinancijskih poduzeća	Depoziti opće vlade	Ostali depoziti
2011.	01.	12.521,5	6.514,7	3.504,0	1.598,3	904,5
2011.	02.	12.543,1	6.556,5	3.421,8	1.654,4	910,3
2011.	03.	12.550,3	6.611,9	3.405,4	1.624,8	908,2
2011.	04.	12.493,0	6.642,4	3.394,2	1.551,2	905,2
2011.	05.	12.587,7	6.654,7	3.419,3	1.546,0	967,7
2011.	06.	12.561,5	6.693,3	3.392,4	1.523,1	952,7
2011.	07.	12.684,8	6.746,9	3.453,1	1.486,2	998,7
2011.	08.	12.813,4	6.781,3	3.523,4	1.513,1	995,6
2011.	09.	12.814,5	6.879,6	3.375,6	1.557,3	1.002,1
2011.	10.	12.839,9	6.870,0	3.431,0	1.547,6	991,3
2011.	11.	12.960,7	6.920,9	3.443,2	1.632,9	963,7
Stopa rasta g/g						
2011.	01.	4,9%	13,8%	-5,5%	-11,0%	-4,6%
2011.	02.	5,1%	12,7%	-8,6%	-3,9%	-4,6%
2011.	03.	2,1%	12,2%	-5,1%	-15,2%	0,0%
2011.	04.	1,2%	11,1%	-3,5%	-16,3%	-2,4%
2011.	05.	1,1%	10,8%	-1,6%	-16,9%	3,7%
2011.	06.	1,3%	10,5%	0,3%	-16,4%	-0,8%
2011.	07.	2,1%	10,6%	0,9%	-17,8%	5,2%
2011.	08.	1,1%	10,9%	0,3%	-16,2%	2,5%
2011.	09.	3,8%	11,7%	0,9%	-8,2%	6,8%
2011.	10.	2,2%	10,5%	-0,8%	-19,0%	3,3%
2011.	11.	2,4%	9,9%	-3,0%	-11,7%	0,2%
Prosječna godišnja stopa rasta za jedanaest mjeseci						
2010.		4,9%	14,2%	1,5%	-16,4%	12,3%
2011.		2,5%	11,4%	-2,3%	-13,9%	0,8%

Izvor: Centralna banka BiH

3.6. Krediti

Ukupni krediti za jedanaest mjeseci 2011. godine iznosili su 15,3 mlrd. KM i veći su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 6,7%. Najveće učešće u ukupnim kreditima imali su krediti dani nefinancijskim poduzećima (53,3%), a potom krediti dani sektoru stanovništva (42,6%). Krediti nefinancijskim poduzećima za jedanaest mjeseci iznosili su 8,1 mlrd. KM i zabilježili su stopu rasta od 8,8%. Krediti stanovništvu u istom razdoblju iznosili su 6,5 mlrd. KM, a zabilježili su stopu rasta od 3,5% g/g. Pored ova dva sektora, pozitivnu godišnju stopu rasta zabilježili su i krediti dani općoj vladi (21,9% g/g). Međutim, krediti dani ovom sektoru imaju skromno učešće u ukupnim kreditima (3,5%), tako da ne mogu utjecati na kretanje ukupnih kredita, već mogu biti pokazatelj problema usklađenosti fiskalnih prihoda i rashoda, odnosno nedovoljnosti prihoda u odnosu na rashode.

najznačajnijih i samim tim utječe na kretanje ukupnih depozita/kredita. Svi navedeni iznosi depozita/kredita predstavljaju kumulative na kraju razdoblja tako da podaci za kraj studenog predstavljaju iznose za svih jedanaest mjeseci.

u mil. KM

Godina	Mjesec	Ukupni krediti	Kreditni stanovništvu	Kreditni nefinancijskim poduzećima	Kreditni općoj vladi	Kreditni ostalim sektorima
2011.	01.	14.541,0	6.257,4	7.740,8	443,8	98,9
2011.	02.	14.602,1	6.246,8	7.804,4	453,3	97,6
2011.	03.	14.768,1	6.273,2	7.927,0	461,0	106,9
2011.	04.	14.787,1	6.317,8	7.900,3	468,7	100,4
2011.	05.	14.932,6	6.377,4	7.981,3	477,7	96,2
2011.	06.	14.994,4	6.417,3	7.996,2	485,7	95,2
2011.	07.	15.087,6	6.476,1	8.021,9	499,4	90,3
2011.	08.	15.084,0	6.467,9	8.019,7	509,3	87,1
2011.	09.	15.123,7	6.479,3	8.046,8	511,0	86,5
2011.	10.	15.177,5	6.507,3	8.055,5	527,4	87,2
2011.	11.	15.253,5	6.499,8	8.132,5	536,0	85,4
Stopa rasta g/g						
2011.	01.	4,1%	-0,1%	6,5%	39,2%	-15,3%
2011.	02.	4,1%	0,3%	6,2%	35,0%	-16,9%
2011.	03.	5,0%	1,1%	7,1%	34,5%	-10,7%
2011.	04.	4,8%	1,4%	6,7%	34,0%	-20,0%
2011.	05.	5,5%	2,0%	7,3%	32,2%	-12,8%
2011.	06.	5,7%	1,9%	7,9%	33,1%	-13,3%
2011.	07.	6,2%	2,9%	8,3%	24,2%	-16,7%
2011.	08.	6,3%	3,0%	8,5%	25,1%	-19,1%
2011.	09.	6,5%	3,0%	9,0%	22,9%	-18,7%
2011.	10.	6,8%	3,7%	8,9%	22,0%	-15,8%
2011.	11.	6,7%	3,5%	8,8%	21,9%	-16,5%
Prosječna godišnja stopa rasta za jedanaest mjeseci						
2010.		-1,3%	-4,1%	1,0%	15,2%	-19,6%
2011.		5,6%	2,1%	7,7%	29,5%	-16,0%

Izvor: Centralna banka BiH

3.7. Berze u BiH

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu novembru 2011. godine ostvaren je ukupan promet u iznosu od 33,3 miliona KM što čini 20,3 % od ukupnog ostvarenog prometa na BiH berzama. Promet na SASE u mjesecu novembru bilježi rast od 333,7 % odnosu na promet u istom mjesecu u 2010. godini odnosno rast od 91 % u odnosu na ukupan promet u novembru 2009. godine. Najveći promet koji je ostvaren u mjesecu novembru je druga aukcija trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine u ukupnom iznosu od 24,7 miliona KM.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu novembru 2011. godine ukupan mjesečni promet bilježi rast od 1200 % odnosu na isti period u 2010. godini odnosno rast od 607,3 % u odnosu na promet u mjesecu novembru 2009. godine. Najveći uticaj na promet je ostvaren putem javne ponude obveznica Republike Srpske u iznosu od 108,6 miliona KM.

Ukupan promet u mjesecu novembru na obje berze (Sarajevskoj i Banjalučkoj) u iznosu od 164,4 miliona KM bilježi rast od 825 % poredeći sa vrijednostima u istom periodu 2010. godine dok u odnosu na ukupan promet u oktobru 2009. godine bilježi rast od 356,8 %.

Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Novembar-09	17,465,432	18,529,113	35,994,546
Novembar-10	7,693,423	10,076,906	17,770,329
Novembar-11	33,364,044 ¹²	131,051,938 ¹³	164,415,982

U isto vrijeme kapitalizacija u mjesecu septembru 2009., 2010. i 2011. godine je iznosila:

Kapitalizacija (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Novembar-09	7,246,116,539.65	3,754,655,857.21	11,000,772,396.86
Novembar-10	6,982,193,913.97	3,604,600,704.78	10,586,794,618.75
Novembar-11	4,415,158,014.33*	3,891,640,158.05	8,306,798,172.38

Poredeći vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu novembru 2011. godine sa vrijednostima u mjesecu novembru 2010. godine zabilježen je pad od 36,8 %, dok poredeći sa vrijednostima u mjesecu novembru 2009. godine zabilježen je pad od 39,1 %.

Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu novembru 2011. godine bilježi rast od 7,9 % u poređenju sa vrijednosti u mjesecu novembru 2010. godine, odnosno minimalan rast od 3,6 % u odnosu na vrijednosti ostvarene u mjesecu novembru 2009. godine.

Vrijednost ukupne kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u mjesecu novembru 2011. godine bilježi pad od 21,5 % u odnosu na vrijednosti u mjesecu novembru 2010. godine odnosno pad od 24,5 % u odnosu na vrijednosti u mjesecu novembru 2009. godine.

4. Vanjski sektor

4.1 Platni bilans Bosne i Hercegovine

Deficit tekućeg računa u okviru platnog bilansa BiH je u prvih devet mjeseci iznosio 1,7 milijardi KM što je uvećanje za 70% u odnosu na isti period prethodne godine. Pomenuto uvećanje direktan je odraz povećanja trgovinskog deficita (13%) koji je nastao kao posljedica oporavka tražnje za uvoznom robom. U pomenutom periodu nominalni rast uvoza sa platnobilansnim prilagođenjima je iznosio 16% i dostigao vrijednost od 11,5 milijardi KM, dok je izvoz rastao po nešto višoj stopi od uvozne (18%) ali još uvijek sa skoro duplo manjim nominalnim iznosom od oko 6,4 milijarde KM. Suficit na računu usluga se u prvih devet mjeseci blago uvećao (za 2% g/g) na 750 miliona KM. Uvećanje suficita na računu usluga je ostvareno najvećim dijelom usljed oporavka pružanja usluga putovanja (turizma) koje je registrovano u trećem kvartalu 2011. godine. Suficit na računu dohodaka (208 miliona KM) se nastavio smanjivati (-46%) kao rezultat smanjivanja prihoda od kompenzacija zaposlenim (-7%) i rasta rashoda po osnovu investicionog dohotka¹⁴ (65%). Neto priliv od tekućih transfera je u prvih devet mjeseci 2011. godine uvećan za 3% g/g što je dovelo do novčanog priliva od 2,5 milijarde KM.

Finansiranje deficita tekućeg računa je najvećim dijelom omogućeno iz stavke ostalih investicija - 721 milion KM (najviše po osnovu zajmova i trgovinskih kredita) a zatim od direktnih stranih investicija (FDI) koje su u neto izrazu za devet mjeseci iznosile 456 miliona KM¹⁵. Zanimljivo je spomenuti i smanjenje deviznih rezervi koje je započeto u drugom kvartalu 2011. godine i naročito ubrzano u trećem kvartalu što je odraz nedostatka izvora finansiranja deficita tekućeg računa.

¹² Od ovoga iznosa 24,7 miliona KM je metodom višestrukih cijena upisano ukupno 2.500 trezorskih zapisa po ponderisanoj prosječnoj cijeni od 98,86% od nominalne vrijednosti koja je iznosila 10.000,00 KM.

¹³ Od ovoga iznosa 108 miliona KM se odnosi na ostvarenu prodaju obveznica Republike Srpske.

¹⁴ u pomenutom periodu je došlo do povećanja potražne stavke reinvestiranih zarada od FDI što ne predstavlja negativan znak za BH ekonomiju, jer se za isti iznos povećavaju prilivi od FDI u dijelu finansijskog računa.

¹⁵ Podatak je preuzet iz platnog bilansa BiH koji izrađuje Centralna banka BiH i razlikuje se od podataka koje objavljuje Miistarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa.

Izraženo u milionima KM	2010Q1	2010Q2	2010Q3	2010Q4	2011Q1	2011Q2	2011Q3	2011k1-3/ 2010k1-3
TEKUĆI RAČUN(1+2+3+4)	-110,1	-292,4	-592,4	-503,3	-365,6	-666,2	-662,9	70%
1. ROBA	-1.158,8	-1.591,2	-1.806,9	-1.794,9	-1.397,6	-1.845,9	-1.921,4	13%
2. USLUGE	212,8	300,0	224,5	290,1	195,4	280,6	273,2	2%
3. DOHODAK	106,8	162,9	117,7	103,8	68,5	46,7	93,1	-46%
4. TEKUĆI TRANSFERI	729,0	836,0	872,3	897,7	768,1	852,4	892,2	3%
KAPITALNI I FINANSIJSKI RAČUN (1+2)	233,3	171,2	509,0	466,5	460,2	483,4	492,5	57%
1.KAPITALNI RAČUN	75,4	80,1	79,0	79,2	61,4	68,1	68,5	-16%
2.FINANSIJSKI RAČUN	157,9	91,1	430,0	387,3	398,8	415,3	424,0	82%
2.1. DIREKTNE INVESTICIJE	19,6	-0,2	152,1	106,2	182,8	89,3	184,3	166%
2.2. PORTFOLIO INVESTICIJE	-146,4	-20,7	13,0	24,7	5,9	-68,9	32,8	-80%
2.3. OSTALE INVESTICIJE	260,8	-144,1	575,2	449,5	-72,2	438,1	355,2	4%
2.4. REZERVNA AKTIVA	23,9	256,1	-310,3	-193,2	282,3	-43,2	-148,3	-400%
III - NETO GREŠKE I PROPUSTI	-123,1	121,2	83,4	36,8	-94,6	182,8	170,4	217%

izvor: Centralna banka BiH

4.2 Vanjska trgovina robama

Za razdoblje januar - novembar 2011. godine izvoz iz BiH je iznosio 7,5 milijardi KM i u odnosu na isti period prošle godine doživio je rast od 16,6%. Uvoz BiH za isti period 2011. godine iznosio je 14,1 milijardu KM i u poređenju sa istim periodom prošle godine takođe je doživio rast u iznosu od 14,5%. Rezultat izvoza i uvoza BiH je trgovinski deficit koji je za prvih jedanaest mjeseci ove godine dostigao vrijednost od 6,5 milijardi KM i u poređenju sa prošlom godinom veći je za 12,1%.

Posmatrajući strukturu robne razmjene po najznačajnijim uvoznim i izvoznim stavkama za period januar – novembar 2011. godine vidljivo je da su mineralne tvari gdje su najznačajnija nafta i naftni derivati; mašine i aparati; bazni metali; te prehrana dominirali na strani uvoza, dok su najznačajnije izvozne pozicije mineralne tvari gdje spada električna energija; bazni metali gdje kao i kod uvoza dominiraju aluminij, željezo i čelik, te njihovi proizvodi; rezervni dijelovi za autoindustriju; razni gotovi proizvodi kao što su namještaj, odjeća i obuća.

Bosna i Hercegovina je u periodu januar - novembar 2011. godine uvezla 2,1 milijardu KM nafte i naftnih derivata, u odnosu na isti period prošle godine, ostvaren je rast uvoza ove vrste proizvoda za 30,8%.

Drugo mjesto po vrijednosti uvoza zauzimaju mašine, aparati i mehanički uređaji čiji je uvoz u prvih jedanaest mjeseci 2011. godine iznosio 1,6 milijardi KM. U odnosu na isti period prošle godine, uvoz mašina je porastao za 8%, dok je na drugoj strani, izvoz ove kategorije proizvoda imao vrijednost od 753 miliona KM i rastao je po stopi od 18,2%.

Sljedeća značajna uvozna stavka su bazni metali kojih je BiH uvezla u iznosu od 1,2 milijarde KM. Od baznih metala najviše su se uvozili željezo i čelik, njihovi proizvodi, te aluminij i proizvodi od aluminijske legure. Nakon oporavka od ekonomske krize koja se najviše odrazila na metalnu industriju, došlo je do značajnog oporavka i rasta uvoza baznih metala u periodu januar – novembar 2011. godine i u odnosu na isti period prošle godine uvoz je doživio rast od 14,8%.

Na strani izvoza baznih metala situacija je dosta ohrabrujuća, jer je u prvih jedanaest mjeseci 2011. godine rast izvoza iznosio respektabilnih 19,9%, a posmatrano vrijednosno BiH je na inozemna tržišta izvezla 1,7 milijardi KM ove kategorije proizvoda. Vrlo je bitno pronaći načina za uspješniji izvoz baznih metala, jer oni u ukupnom izvozu učestvuju sa oko 22,5% i svakako su najbolji BH izvozni potencijal.

Značajna kategorija izvoza je električna energija koje je BiH izvezla u iznosu od 352 miliona KM. Pad izvoza električne energije u prvih jedanaest mjeseci 2011. godine u odnosu na isti period prošle godinu iznosi čak 19,3%. Bitno je spomenuti da BiH u spoljnoj trgovini sa električnom energijom i

pored pada izvoza ostvaruje suficit, a pored toga BiH je lider u proizvodnji električne energije u poređenju sa zemljama regiona.

Kategorija raznih proizvoda gdje je uključen namještaj u periodu januar - novembar 2011. godini ostvarila je izvoz od 704 miliona KM i učešće u ukupnom izvozu od oko 9,5%. U odnosu na isti period prošle godine izvoz namještaja je doživio rast od 13,8%. Međutim, bitno je spomenuti da industrija proizvodnje namještaja u BiH je u usponu i za očekivati je veći izvoz u narednom periodu, a samim time i korigovanje stope rasta izvoza s obzirom da namještaj ostvaruje značajan udio ukupnog izvoza BiH.

u 000 KM	Januar – Novembar 2010	Januar - Novembar 2011	Promjena 2011/2010
IZVOZ	6.485.464	7.566.289	16,6%
UVOZ	12.325.462	14.115.171	14,5%
TRGOVINSKI DEFICIT	-5.839.998	-6.548.884	12,1%

5. Strane direktne investicije

Prema nepotpunim podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u BiH strana ulaganja u prva tri kvartala 2011. godine su iznosila oko 137 miliona KM što predstavlja povećanje u odnosu na ulaganja u istom periodu 2010. godine za 56,7 %. Registrovana ulaganja u desetom mjesecu iznose 36 miliona KM i jedanaestom mjesecu je ulaganje negativno 2,5 miliona KM (zbog smanjenja osnivačkog kapitala strane firme) . Tako da su ukupna¹⁶ SDU u prvih 11 mjeseci iznose oko 170,5 miliona KM.

Ulaganja po kvartalima u 2009. 2010. i 2011. godini iznose:

U milionima KM	K1	K2	K3	K4
2009	-6,4	160,8	134,2	184,4
2010	57,9	23,3	6,2	48
2011	25	40	72	33,5 ¹⁷

Najveći broj registrovanih stranih direktnih ulaganja (97%) u prvih jedanaest mjeseci 2011. godine u Bosni i Hercegovini se i dalje odnosi na dokapitalizacije, odnosno na ulaganja dodatnog kapitala u već postojeće kompanije kao i kompanije sa minimalnim potrebnim osnivačkim ulogom (2.000 KM).

¹⁶ Uspostavljanje novog automatskog sistema evidencije se očekuje veći iznos SDU.

¹⁷ Ulaganja u desetom i jedanaestom mjesecu 2011. godine prema privremenom izvještaju MVTEO.